

פרוטוקול מס. 195

מישיבת ועדת הכלכלה

יום ה', כ"ז באייר, תשל"ו - 27 במאי 1976, שעה 10.30

נ כ ח ו

י. מודעי	הי"ד	חברי הוועדה:
מ. דרובלס		
י. דרביצקי-יודין		
א. לבני		
נ. קצב		
י. שררי		
משרד המסחר והתעשייה (מוזמנים:
א. שומר		
נ. לירם		
פ. פלקסר		מזכיר הוועדה:
ד. לב		יועץ כלכלי:
א. דגני		רשמה:

סדר-היום: חוק הליכות המסחר, תשל"ב-1972

חוק הליכות המסחר, תשל"ב-1972

היו"ר י. מודעי: אני פותח את הישיבה.

לבקשתנו המציאו לנו את חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, אבל לא הספקנו לעיין בו. לכן אני מציע שלא נחזור היום לסעיף 21 הבא להחיל סעיפים מסוימים בחוק איסור לשון הרע כדי שתהיה לנו שהות לעיין בחוק.

א. שומר: אשר למלה "לבזות" המופיע בסעיף 20, דיברתי עם אנשי האקדמיה ללשון העברית ולטענתם המלה "מבזה" היא מחאימה ביותר, ואין זה נכון שהיא מתייחסת רק לאנשים. הם הביאו את הדוגמאות הבאות: "ויבז עשו את הבכורה"; "מבזה דבר השם"; "מבזה את המועדות".

היו"ר י. מודעי: אנו מאשרים את המונח.

סעיף 22 - חזקה של העדר תום-לב

א. שומר: לאחר שבסעיף 21 אנו באים להחיל הוראות של חוק איסור לשון הרע, בשינויים המחוייבים, שבהן מדובר על תום-לב, אנו מבהירים בסעיף 22 מתי פעל אדם שלא בתום-לב. הנוסח "לא האמין באמיתותו" מקל נאשם או נתבע. הוא לא האמין שהמידע הוא אמת. בפסקה (2) שוב הקריטריון הוא סובייקטיבי: לא עשה דבר כדי למנוע את ההטעיה.

היו"ר י. מודעי: אם בפסקה (2) אתה אומר שהיה עליו לדעת, מדוע בפסקה (3) נאמר שהוא היה צריך לנקוט אמצעים כדי לדעת?

א. שומר: המושגים "כוזב" ו"מטעה" הם מושגים שונים.

מ. דרובלס: מדוע לא לנסח את הדברים בגוף החוק? למה להפנות אותנו לסעיפים מסוימים בחוק איסור לשון הרע?

היו"ר י. מודעי: דילגנו על סעיף 21 הבא להחיל הוראות של סעיפים מסוימים לחוק איסור לשון הרע. בסעיף 15(2) לחוק איסור לשון הרע נאמר שתהיה לנאשם הגנה טובה אם "היחסים שבינו לבין באדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום". אלה הם הערכים המוגנים לפי סעיף 15 לחוק. סעיף זה אומר שאין לנצל זאת במידה בלתי סבירה. היום אתה יכול להביא דוגמה למה זה יכול להתאים במציאות?

נ. לירם: ארגון צרכנים שמוטלת עליו חובה מוסרית וחברתית לעשות פרסום לענין מסוים, או תכנית טלוויזיה כמו "כל-בו-טק" שיש לה חובה מחסרית להוקיע מעשים מסוימים. הסעיף אומר שאין לעשות זאת למעלה מן הדרוש. (א. שומר: לא להפריז בכך.) זוהי הגנה על הספק.

היו"ר י. מודעי: יש מעין חפיפה בין הפסקאות (1) ו-(3).

נ. לירם: פסקה (3) כוללת בחלקה הגדול את האמור בפסקה (1) אבל היא יותר רחבה.

א. שומר: אני מוכן לברר את הנקודה עם מנכחי חוק איסור לשון הרע.

אם אחד מאלה לא מחקיים, רואים את האדם כמי שהוציא דיבה מסחרית שלא בתום-לב. אומר היו"ר: אם ניתן להסתפק בטענה שהוא לא האמין באמיתות המידע שפורסם, לשם מה דרושה פסקה (3)? היא לא תהיה אפקטיבית.

היו"ר י. מודעי: בחוק לשון הרע יש חפיפה מוחלטת. זהו החוק הקיים. ביקשתי לבדוק כיצד מתיישבות פסקאות (1) ו-(3) ביניהן בהתייחס לנוסח של חוק איסור לשון הרע. איננו בקיאים מספיק בניואנסים המשפטיים כדי לדעת מה לתקן. מר שומר יבדוק את השאלה עם מנסחי חוק איסור לשון הרע ונשמע על כך בישיבה הבאה. מעבר לזה אין הערות לסעיף 22.

- - -

א. שומר: בסעיף 19(א) תימחק המלה "לוואי" ויאמר: "-- לפסוק תרופה שאין בה עונש או חיוב בפיצויים".

היו"ר י. מודעי: הודעתי לפני מספר ישיבות שכאשר נגיע לפרק ג' נעשה הפסקה ונחזור לכמה סעיפים קודמים שהשארנו אותם פתוחים, כי למעשה אנו עוברים עכשיו מפרק של הגדרות וקביעות לפרק הדין בסמכויות.

א. שומר: לא ידענו שנחזור היום לסעיפים קודמים ולא הכנו את הניסוחים.

היו"ר י. מודעי: אם נציגי המשרד אינם מוכנים לכך, נתקדם היום בדיונים על פרק ג' ובישיבה הבאה נחזור לסעיפים קודמים ונאשר את הנוסח שלהם.

פרק ג': סמכויות למניעת מידות פסולות

סעיף 23 - סמכות להורות על סימון, תיאור, מידע וצורה

א. שומר: הפרקים א' ו-ב' לחוק כוללים הוראות אם בצורת הגדרות ואם הוראות סובסטנטיביות, ואילו פרק ג' קובע את הסמכויות למניעת מידות פסולות, כפי שהוגדרו בפרקים קודמים. כידוע, חקיקה ראשית איננה יכולה לכסות מבחינה מעשית את התופעות היום-יומיות הטעונות הסדר. כדי להפעיל הלכה למעשה את ההוראות הכלליות יש צורך בחקיקת-משנה.

החוק המוצע אינו בא לחייב את הייצרן או הסוחר ליתן תיאור למוצרים או לסמן אותם. אבל אם אדם מצא לנכון לסמן או לתאר מוצר או שירות, עליו לומר דבר אמת; לא אמר אמת - יש באחריות. יכול כל אחד להגיד לעצמו: איננו נותן תיאור ואינני מסתכן בעבירה על החוק. אבל יש מצרכים ושירותים שלגביהם חשוב לדעת מראש כמה פרטים מהותיים. לכן כדי להגן על הצרכן וגם על הסוחר ולהבטיח שירות הוגן, יש צורך בהוראות ספציפיות כיצד לסמן מצרכים או לתאר אותם. פרק ג' לחוק מקנה לשר סמכות לצוות על סימון מצרכים וכיצד לסמן אותם. אלה הן סמכויות-מסגרת כי בסעיפי החוק אי-אפשר לתת את הפירוט. השר יורה על כך בהתאם למקרה. פרק זה מעניק לשר סמכויות לחקיקת-משנה באננין סימון מצרכים כדי שלא ייעשו מעשים הנוגדים את הילכות המסחר.

היו"ר י. מודעי: בתוקף מה נקבע הסימון כיום?

א. שומר: היום יש חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים ויש פקודת סימני המסחר.

פסקה (1) אומרת שהשר רשאי לצוות, בדרך שקבע בצו, לסמן מצרכים ולציין בסימון או בדרך אחרת פרטים שנקבעו בצו לענין המצרך, לרבות פרטים מסויימים מן התיאור המסחרי. בפרק ההגדרות יש הגדרה של המושג "תיאור מסחרי" ושם נאמר: "מלים, אותיות, ספרות או כל סימן אחר שיש בהם הודעה, במישרין או בעקיפין, בדבר אחד הפרטים המנויים להלך בנוגע למצרך, לשירות או לעסק, לרבות כל סימן המקובל בנוהג המסחר ולציון אחד הפרטים האמורים - - -" וכאן באים הפרטים לענין מצרך; לענין שירות ולענין עסק. לגבי כל מה שמפורט בתיאור מסחרי יכול השר לתת הוראה בצו שיש לסמן את הכמות, את המשקל, את אתאריך הייצור, את החמרים מהם מורכב

היו"ר י. מודעי:

אם הכל מותר, לשם מה דרושה המלה "לרבות"?

א. שומר:

אולי הנוסח איננו מתאים. זה יותר ענין ניסוחי מאשר הענייני. הנסח של משרד המשפטים עבר על

הנוסח, אבל נבדוק זאת.

בפסקה (2) מדובר על מתן מידע בדבר אופן השימוש בנושא העסקה, הסיכון הכרוך בשימוש והוראות למניעתו. אם מוכרים חומר מסוכן או ציוד מסוכן, רשאי השר להורות בצו ליתן ללקוח מידע בדבר אופן השימוש בחומר או בציוד.

בפסקה (3) נאמר שיש לציין בכל פרסום על מצרך או שירות פרטים מסוימים, כפי שיורה השר. פסקה (3) שונה מפסקה (1) בכך שבפסקה הראשונה מדובר על סימון המצרך בפסקה השלישית על פרסום המצרך.

בפסקה (4) נאמר שהשר רשאי לצוות ליתן ללקוח חשבונות בדבר המצרך או השירות שהוא מספק ולציין בהם פרטים מסוימים. פסקה (5) דנה באזירת מצרך בצורה מסוימת.

כל עוד לא הוצאו צווים בנושאים אלה אין חובה על המשווק או הייצרן לסמן מצרכים או למסור מידע על אופן השימוש בהם, או לארוז אותם בצורה מסוימת. סעיף זה מקנה לשר סמכות להטיל את החובה בעניינים המנויים בסעיפי המשנה.

ג. לירם:

בדיונים קודמים בוועדת הכלכלה נשאלה השאלה מדוע נאמר בפסקה (4) "במועדים מסוימים" ולא "במקרים מסוימים". דומני שהסכמנו על הנוסח של "במקרים מסוימים" ולא "במועדים מסוימים".

א. שומר: הכוונה שהוא צריך לתת את החשבונות בזמן המכירה או בזמן התשלום.

ג. לירם: המלה "מקרים" כוללת גם מועדים.

א. שומר: לא. המלה "מועדים" הוכנסה במכוון. הכוונה היא לזמנים.

ג. קצב:

זהו אחד הסעיפים החשובים והמרכזיים בחוק. אני רוצה להרחיק-לכת ולומר שהשר יהיה חייב לעשות את הדברים המנויים בסעיף ולא להסתפק בנוסח "רשאי". אני יודעת שלשרים יש סמכויות רבות והם אינם מפעילים אותן.

א. שומר: נאמר כאן: "השר רשאי, ככל שנראה לו דרוש להגנת הציבור או למניעת מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן - - " אם אומרים "ככל שנראה לו" אין בכך חיוב.

ג. קצב: האם אפשר להוסיף סעיף משנה בדבר סימון מחירים על מצרכים?

א. שומר: זה כלול בנוסח המוצע.

ג. קצב:

אני מציעה לומר זאת במפורש בחוק ולהטיל חובה על השר לצוות על סימון מחירים.

מ. דרובלס: לדעתי, אנו מעניקים כאן סמכויות רחבות מדי לשר. אינני יודע אם אנו רשאים לתת לשר סמכויות כה רחבות בלי פיקוח פרלמנטרי. אנו מעהנינים בעידוד מסחר חפשי, ואילו כאן אנו מאפשרים לשר להוציא צווים ללא חובת התייעצות או קבלת אישור

מוועדה פרלמנטרית. סעיף 23 הוא אחד הסעיפים העיקריים של החוק והוא מקנה לשר סמכות בלעדית בענינים אלה. כל הכבוד לשרי ישראל, אבל אינני מוכן להעניק להם סמכות בלעדית בלי פיקוח של הפרלמנט. חובתו של הפרלמנט לפקח על פעולות הממשלה, ולכן אני מציע להוסיף בסעיף 23 את המלים: באישור ועדת הכלכלה.

נ. קצב: אם הצעה זו תתקבל, החוק לא יתבצע.

י. שערי: אני מציע בסעיף זה להשאיר את הנוסח המוצע שהשר יהיה רשאי. אני מחייב סימוך, מתן מידע וציון פרטים, אבל בראש וראשונה יש לציין את המחירים. שאלתי פעם אם יש צו בענין מחירים ונאמר לי שקיים צו כזה לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים. לא תמיד אני רואה מחירים על מוצרים שונים. אחת התקלות הגדולות היא דווקא בתחום זה. אינני בטוח אם לא היינו צריכים בחוק זה, הבא להבטיח את הגינות המסחר, להדגיש דווקא את החובה בדבר פרסום מחירים. היו"ר י. מודעי: חברת-הכנסת קצב הציעה לכלול במפורש את המלה "מחירים".

י. שערי: אני תומך בכך. לדעתי זהו אחד הדברים האלמנטריים ביותר. אם יש הונאה במסחר, היא קודם-כל בתחום המחירים. לא פעם דורשים מחירים שונים מאנשים שונים. יש גם הבדלי מחירים בין ההנויות. עצם הפרסום של המחירים מהווה מכשיר חשוב. לגבי מחירים צריכה להיות חובה; ואשר ליתר הפרטים – אלה דברים מסובכים. לא בכל מקרה צריך ליתן מידע בדבר אופן השימוש במצרך. כאן צריך לתת שיקול דעת לשר שיבחן כל מקרה לגופו.

אני מציע לכלול בחוק את חובת פרסום המחירים; ואת יתר הפרטים להשאיר לשיקול דעת לפי המוצר או השירות.

היו"ר י. מודעי: אתה מציע להחיל בגוף החוק בסעיף מיוחד את החובה לפרסם מחירים ולא לכלול זאת בין סמכויות השר לפי סעיף 23. חברת-הכנסת קצב הציעה להזכיר במפורש בסעיף זה את המלה "מחירים".

י. דרניצקי (יודין): אני רוצה להעניק לשר את מלוא הסמכויות לגבי האמור בכל סעיף המשנה. אני מתנגד לעמדה של חבר-הכנסת דרובלס שהשר יוכל להשתמש בסמכויותיו אלא רק באישור ועדת הכלכלה. איננו מוסד אוטוריטטי ואיננו יכולים להיכנס לכל הפרטים. ועדת הכלכלה יכולה לדון ביוזמתה בענינים אלה ולתבוע מהשר שישתמש בסמכויות אלה. יכולים להיות מצבים בהם נדרוש פיקוח כללי על מחירים לגבי כל המוצרים, או לגבי קבוצה של מוצרים.

אני מציע לאשר את הסעיף בתוספת סעיף-משנה (6) הדן בסימוך מחירים.

נ. קצב: אם הכוונה היא לדיון פרלמנטרי, הרי איננו יכולים לחייב את השרים.

מ. דרובלס: בסעיף-משנה (3) נאמר שיש לציין בכל פרסום "פרטים מסוימים". לדעתי אין לנקוט בחוק נוסח כללי אלא לציין מהם הפרטים האלה.

אשר לסעיף-משנה (4) – איך אפשר לחייב בחוק הגשת חשבונות? בחוקים שונים, כמו חוק מס ערך מוסף, אפשרה הכנסת לאנשים מסוימים לא לנהל חשבונות בגלל סיבוכים הכרוכים בכך. יתכן שיש גופים שאינם מסוגלים להמציא חשבונות.

י. דרניצקי (יודין): אני נוטה לקבל את המונח "רשאי" ולא "חייב". אינני רוצה להטיל על השר ועל משרדו חובות שהם יתקשו לעמוד בהן, להבדיל מתקופה של שעת-חירום. כאשר בציבור או בכנסת תהיה דעה שהשר חייב להפעיל את סמכותו זו ולהוציא צווים, אני רואה אפשרות של יוזמה פרלמנטרית. העירה לי חברת-הכנסת קצב שאם אני מתכוון לדיון בוועדה, הרי שלוועדה אין סמכות לחייב את השר. יש בכנסת יוזמה פרלמנטרית רצינית, שהיא מעבר לגוף פוליטי אחד, לתת תוקף-יתר להחלטות של ועדות הכנסת. זה יכול להיות אחד הנושאים שבהם תצטרך ועדת הכלכלה להשתמש בסמכויות מוגברות שיוענקו לה. אני סבור שאם חברי ועדת הכלכלה או הוועדה כולה יחשבו כי לגבי מצרך או שירות מסוים, או קבוצה של מצרכים, חייב השר להשתמש בסמכותו לפי סעיף 23, תמליץ הוועדה בפני השר לפעול בכיוון הנראה לה. אני חושב שלהמלצה של הוועדה יהיה תוקף מוסרי שיניע את השר לפעול בהתאם. לכן לא הייתי מרחיק-לכת בהטלת חובה על השר, כי הדבר מחייב מנגנון גדול ומסועף.

היו"ר י. מודעי: אני מרשה לעצמי להתייחס לסעיף זה, שהוא סעיף מפתח בחוק. אני מנסה ללכת בדרך של הצגת הבעיות ובסוף להציע הצעת פשרה. בנושא של הטלת חובה על השר ומידת ההסתמכות שלנו על השר - חושש חבר-הכנסת דרובלס שמא השר ינצל יותר מדי את הסמכויות המוקנות לו בסעיף זה, ומאידך גיסא חוששת חברת-הכנסת קצב שמא הוא לא ישתמש בסמכויות במידה מספקת. חבר-הכנסת דרניצקי-יודין מציע להשאיר את הנוסח המוצע ולומר שהשר יהיה רשאי כדי לתת לו שיקול-דעת, ואם העיוות יהיה גדול ננסה לתקן אותו באמצעות יוזמה פרלמנטרית.

אני רוצה להציע הצעה ולהסביר אותה. אני מציע להשאיר את המושג "רשאי" ולא לחייב את השר, אבל לחייב אותו לקיים התייעצות עם ועדת הכלכלה. אינני מציע שמה שיעשה השר לפי סעיף זה יהיה טעון אישור הוועדה, אבל תהיה התייעצות בוועדה. אני רוצה להניח שלשר יש שיקולים מסויימים להשתמש או לא להשתמש בסמכויותיו לפי סעיף זה, אבל יואיל השר להתייעץ בוועדה. אני מאמין שזה יותר מועיל מאשר פעילות פרלמנטרית כללית שאני יודע את מגבלותיה. עניינים חיוניים וחשובים לא יצטרכו לחכות אם השר יתייעץ בוועדה. חברי ועדה שאינם מכירים את הנושא לא יבואו להתייעצות. אם מישהו מחברי הוועדה יחשוב שיש בעיה שהשר לא כיסה אותה או כיסה אותה יותר מדי, הוא יחווה את דעתו במסגרת ההתייעצות. חברי הוועדה יוכלו לשאול את השר מדוע יש לכלול או לא לכלול מצרך או שירות מסוים בצו לפי סעיף זה. אם ההסברים של השר לא יניחו את דעתנו, נעשה מה שעושה ועדת כנסת- נמחה על כך.

אני חושב שזוהי הדרך הנכונה כדי להתגבר על שני הקטבים, בעיקר שבדרך זו איננו בולמים את פעילות השר. אם אנו רוצים לבלום את השר, לא נאשר את הסעיף.

אינני יכול להבין מה פירוש "במצרך או בשירות פלוני". המושג "פלוני" איננו טוב כי לאחריו נאמר "בסוג של מצרים ושירותים". אם רוצים להטיל את החובה הזו על אחד משלושה בתי-חרושת המייצרים אותו מוצר - אני נגד; אם הכוונה להטיל את החובה לגבי סוג של מוצרים - אני בעד. אני מוכן להכללה, אבל אינני מסכים כי יוצא מפעל אחד מתוך מכלול של מפעלים. אינני רוצה שנחוקק חוק אשר יעניק לשר סמכות להוציא צו אישי לגבי חברה מסוימת. אינני מציע להעניק סמכות כזו.

סעיף 23(2) איננו מנוסח כהלכה, הוא איננו מובן. יש לומר: ליתק מידע בדרך שתיקבע.

א. שומר: זה יהיה כפל לשון, כי ברישא נאמר: "--לעשות בדרך שקבע בצו--".

היו"ר י. מודעי: אני מסיר את הערתי האחרונה.

הערה אחרונה בקשר לפסקה (5). אינני רוצה שהשר יורה בצו איך לארוז מצרך. איזו סמכות היא זו? זוהי סמכות רחבה ומרחיקת-לכת. השר יחליט שצריך להשתמש באריזת נייר במקום פלסטיק ויחייב את כולם? אינני חושב שאפשר להעניק לשר סמכות כזו בפרק זה.

מזכיר הוועדה ניסח את ההצעה בזו הלשון: דבר הדרוש להגנת הציבור או למניעת מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן. נמקד את הסמכות לנושאים שהחוק עוסק בהם. כן נוסיף כאן את המלים 4 בהתייכות עם ועדת הכלכלה. לפי הפירוש של הנוסח המוצע יכול השר להתקין תקנות אפילו לא לגבי מסחר הוגן; הוא יכול לנצל את החוק לסמכות פוליטית. אני מציע כי בהגדרה נמקד את הסמכות להתקנת תקנות למניעת מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן.

בענין המחירים - החובה לא נראית לי; הרשות - כן. חובת סימון מחירים איננה מקובלת במשק חפשי. יש ארצות רבות בהן אין סימון מחירים. מגמת המסחר החפשי זוהי תחרות חפשית שאחד מסימניה המובהקים זהו המחיר. אתה רוצה שלא יעלו את המחיר מעל למותר; אבל כאשר יש חובת סימון מחיר, יש חובה למכור במחיר הזה. (י. שערי: או בפחות מהמחיר הזה.) הוא יכול למכור בחצי המחיר. (י. שערי: במחיר שאיננו עולה על המחיר המסומן.)

נ. קצב: הגשתי הצעת חוק פרטית בענין סימון מחירים אבל הכנסת לא הגיעה לדיון בה. לכן אני רוצה לכלול את הנושא של סימון מחירים בהצעת חוק זו. הכוונה היא להטיל חובה לסמן את המחיר המקסימלי, ואני מתכוונת לקבוצת מצרכים שבהם זה חיוני. לדעתי חשוב לשלב זאת בחוק הליכות המסחר.

י. שערי: אינני מציע לערב בתהליך הזה את ועדת הכלכלה או כל ועדה פרלמנטרית אחרת. זוהי עבודה מסובכת, אטית, המחייבת דיונים רבים. לא דו-דוך להגברת הפיקוח, אלא ההיפך מזה. צריך שלוועדה יהיה מעמד בנושאים יותר עקרוניים ולא בפרטים. הרכב המוצרים זה ענין של המשרד. זהו מסוג הנושאים שהאדמיניסטרציה צריכה לעסוק בהם ולא הפרלמנט. סעיף אלה כוללים פרטים טכניים. להתייעצות בוועדה יש משקל כמו לאישור.

היו"ר י. מודעי: חבר ועדה אחד טוען שלשר ניתנות כאן יותר מדי סמכויות, ושניתן טוען שיש כאן פחות מדי סמכויות. הצעתי הצעת פשרה שלא תבלום את פעולת השר.

י. שערי: חובת התייעצות כרוכה בדיונים ובירורים עם מומחים וגורמים שונים, ומבחינה זו היא איננה שונה מאישור, אלא שהשר יכול לומר: אמנם הוועדה סיכמה כך, אבל אינני מקבל את דעתה כפי שבאה לידי ביטוי בהתייעצות. זה לא מן הדברים הנעימים ביותר. בענינים טכניים לא רצוי לערב את הפרלמנט. כאשר אתה מחוקק חוק טוב שאי-אפשר ליישם אותו במציאות, הוא הופך להיות חוק רע.

י. דרניצקי (יודין): גם לי היו ספקות לגבי סעיף משנה (5). אבל צריך לקרוא אותו יחד עם הרישא האומרת: "ככל שנראה לו דרוש להגנת הציבור או למניעת מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן". רק במקרים אלה רשאי השר לצוות לארוז מצרך בצורה מסוימת. יש אריזות מזיקות -

היו"ר י. מודעי: להגנת בריאות הציבור יש חוק בריאות הציבור.

י. דרניצקי (יודין): אם השר יקבל חוות-דעת שהאריזה מזיקה, או יכולה לגרום לתאונה, או שיש בה משום בזבוז של חמרים - הוא ישתמש בסמכותו לפי סעיף 23(5).

היו"ר י. מודעי:

זה לא חוק להגנה על בריאות הציבור או בטיחותו,
לא זוהי מטרת החוק. זהו חוק ליושר המסחר.

י. דרניצקי (יודין):

לאריזה יש חשיבות במסחר, יכול להיות ניצול לרעה
באמצעות האריזה.

ההצעה של היושב-ראש לחייב את השר לקיים התייעצות
עם הוועדה רק תסרב את ההליכים של האדמיניסטרציה. היא גם מטילה על
הוועדה חובה שהיא לא תוכל למלא אותה. אני מציע להשלים עם הנוסח המוצע.
היו"ר י. מודעי: השר יכול לתת הוראות לגבי האריזה ולא על התכולה?

מ. דרובלס:

ועדת הכלכלה קיימת כדי לפקח על הממשלה. לכן אני
בדעה שהשר לא יכול להוציא צווים כאלה בלי אישור
הוועדה. היו"ר הציע הצעת פשרה, ואינני מבין כיצד רואה בה חבר-הכנסת
יודין החמרה. לי קשה לקבל את הצעת היו"ר כי לדעתי היא איננה עונה
לבעיה. אני בדעה שכל צו כזה טעון אישור הוועדה.

ברישא של סעיף 23 אני מציע לשנות את הנוסח:
במקום "--למניעת מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן" יבוא: "--מפני
מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן". כיצד ניתן לבדוק או להוכיח פעולת
מנע. לכן אני מציע להוציא את המלה "למניעת".
(היו"ר י. מודעי: זוהי מניעה באמצעות תקנה.)

נ. קצב:

לאור נסיוני בוועדת כספים המאשרת צווים
עלי לומר כי אם נוסף בסעיף זה את המלים
"באישור ועדת הכלכלה" רק נאריך את ההליכים ונחטיא את המטרה. לוועדת
הכספים יש ועדת-משנה מיוחדת לדיון בצווים ואישורם ובכל-זאת נגרמים
בשל כך עיכובים רבים. ואני מבחינה בין דרכי העבודה של ועדת הכספים,
היושבת במשך כל ימי השבוע, לבין דרכי העבודה של ועדת הכלכלה. אני חוששת
שם נחייב את השר לקבל את אישור הוועדה לכל צו כזה, ייגרמו עיכובים
נוספים. אנו יכולים לבקש שהשר ידווח לנו על ביצוע הוראות סעיף זה
כל כמה חדשים. (היו"ר י. מודעי: הוא מפרסם את התקנות.)

א. לבני:

מידות של מסחר הוגן באות להגן לא רק על הצרכנים
אלא גם על הסוחרים ביחסים בינם לבין עצמם.
האם יש בחוק סעיף הבא להגן על הסוחרים?

בשבוע הבא יובא לכנסת צו לפי חוק הפיקוח

על מצרכים ושירותים. האם אין כאן כפילות?

א. שומר:

להצעתה של חברת-הכנסת קצב שהשר יהיה חייב להוציא
צו בדבר סימון מחירים כבר הביעו חברי הוועדה
את דעתם. יש להבחין בין חקיקה ראשית לבין חקיקת משנה. אם נקבל את
ההצעה ונטיל על השר חובה זו, נצטרך לומר מתי הוא יהיה חייב בכך ומה
הוא יהיה חייב, כי החקיקה הראשית נותנת סמכות לשר הממוצע על הביצוע
להוציא צווים בהתאם למקרה. לדוגמה, לגבי רכב יש צורך בהוראות שונות
מאלה הדרושות לגבי מצרך כמו סבון. אין טעם לחייב את השר כי איננו
מסוגלים לומר לו בכל מקרה מה עליו להורות לגבי כל מצרך או שירות. לא
מספיק להטיל חובה, צריך גם לראות כיצד היא תבצע. אם תאמרו "ככל
שנראה לו" הרי אין משמעות לחיוב.

חברת-הכנסת קצב היא בדעה שהשר איננו מרבה
להפעיל את הסמכויות המוקנות לו, בעוד שחבר-הכנסת דרובלס חושש שהשר
ירחיק-לכת בשימוש בסמכויות אלה ויוציא יותר מדי צווים. בתוך עמנו
אנו יושבים ואנו יודעים שאין מוציאים צווים בסיטונות.

לא אכנס לבעיה שעוררה חברת-הכנסת קצב מדוע השר לא מסכים לקביעת המחיר של הייצור על המצרך. אנו טוענים שבדרך זו מעלים את המחירים בעוד שחברת-הכנסת קצב סבורה שכך יורידו את המחירים. (נ. קצב: אני דורשת זאת לשם הגנה על הצרכן.) הייצרנים מוכרים את המוצרים לרשתות שיווק שבהן המחירים יותר גבוהים מאשר בחנויות קטנות בפרברי העיר. אם הייצורן יסמן על החולצה מחיר מסוים, זה יהיה המחיר, ואילו היום יש חנויות שבהן ניתן לקנות את אותה חולצה בהנחה של 20%. זוהי דעת המשרד לאחר שהוא קיבל חוות-דעת של מומחים.

אינני חושב שהמשרד יתנגד לסימון מחירים. אגב, יש חוק המחייב הצגת מחירים במכירה לצרכן. האם יש מאות תיקים ומשפטים על כך? אם רוצים להטיל חובה מיוחדת לסמן מחיר, איך לנו התנגדות. זוהי פרשה נפרדת ולא סימון על-ידי יצרן.

להערות של חבר-הכנסת דרובלס - אנו חיים עם סמכויות אלה זמן רב. היום הסמכויות הן יותר נרחבות ולא השתמשנו בהן יתר על המידה. חבר-הכנסת דרובלס הציע לומר "מפני מעשה" במקום "למניעת מעשה". אינני רואה כיצד נוסח זה ישתלב בסעיף מבחינה לשונית. מכל מקום הנוסח "למניעת מעשה" כולל את מה שמבקש חבר-הכנסת דרובלס להשיג. המלה "למנוע" מופיעה בכל החוקים וחייבים להשתמש בה גם כאן.

היו"ר י. מודעי: איך כל הבדל בין המלים. זוהי דרך של ביטוי.

א. שומר: להערות של חבר-הכנסת שערי בענין המחירים - אינני חושב שמשרדנו יתנגד לכך שתהיה חובה לסמן מחיר. אז נצטרך לומר מה פירוש הדבר לקבוע מחיר כחובה, וזה לא יהיה בסעיף 23 אלא תהיה לכך הוראה מיוחדת שחייבים לסמן מחירו של מצרך.

נ. קצב: מדוע זה לא יכול להיות בסעיף 23?

א. שומר: חובה חוקית מחייבת הוראה מיוחדת. יש הוראה בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים גם בענין המחירים, אבל לא מהאספקט של מסחר הוגן.

הוועדה תמיד יכולה להזמין את השר, לבקש ממנו דיווח ולהפעיל את השפעתה.

בענין החשבונות - חבר-הכנסת דרובלס הביא דוגמה מחוק מס ערך מוסף הפוסט סוגים מסוימים של עסקים מניהול חשבונות. איך שני המקרים דומים. איך אנו מבקשים כאן לנהל חשבונות או לא לנהל; אנו מבקשים לתת חשבון ללקוח, לא לרשות. אם מישהו מקבל שירות או קונה סחורה, השר רשאי לקבוע בצו כי לענינים אלה צריך לתת חשבונות. יש מוצרים ושירותים המחייבים מתן חשבונות ללקוחות. יכול להיות שהשר לא יוציא צו כזה. יש כיום חוק המחייב לתת חשבונות. הוא יכול לא לנהל ספרים, אבל עליו לתת חשבון.

מ. דרובלס: אם אפשר לתת חשבון, למה אי-אפשר לנהל חשבונות?

א. שומר: הצווים שיוצאו לפי סעיף זה הם בחלקם הגדול טכניים. אלה דברים ספציפיים וטכניים ואיך בהם משום קביעת מדיניות. אין ספק כי חובת התייעצות תעכב את ההליכים. אם הוועדה תצטרך לדון בצווים אלה, הם לא יוצאו. אני מבקש מהוועדה בענינים אלה שאינם בגדר מדיניות אלא פרטים טכניים לוותר על חובת התייעצות בוועדה.

הוראות בענין אריזה הן חלק ממניעת מעשים הנוגדים את מידות המסחר ההוגן. אנו דנים על מניעת הטעיה כדי להגן על הציבור. יש אריזות המטעות את הציבור כאילו הן מכילות כמות הרבה יותר גדולה ממה שיש בהן. מותר להגיד שהאריזה לא תהיה גדולה ב-20% מהתכולה שלה. אני חושב שזה שייך להליכות מסחר הוגן. ואשר לתכולה - יש חוקים אחרים הדנים

בענין התכולה וההרכב של המצרכים ולא חוק זה. כאן המטרה היא למנוע מעשים הנוגדים את מידות המסחר ההוגן.

בענין הגנת הסוחרים - הרי בסעיף 3 לחוק יש פירוט

של המעשים הסותרים את מידות המסחר ההוגן, כמו מתן תיאור כוזב בעסקה; פגיעה בסימן מסחר; פגיעה בסוד מסחרי; הוצאת דיבה מסחרית; שידול עובד בעסק למעול בתפקידו כדי להשיג טובת הנאה למשדל; מעשה שיש בו משום תחרות לא הוגנת. כל אלה הן הוראות הבאות להגן על הסוחר ולא רק על הצרכן.

נ. לירם: עם כל חשיבותו של סעיף זה הוא לא בא מתוך חלל-ריק.

יש מסגרות חוקיות דומות לפעמים חופפות ולפעמים יותר רחבות. מה שצריך היה לעשות להגנת הציבור ככל שהתירו החוקים - עשינו. אנו מודעים לבעיות של כוח אדם וגם לגזירות שהציבור לא יכול לעמוד בהן. המטרה היא לכלול את מה שנמצא במסגרות חוקיות ולהרחיב זאת לפי מה שהתפתח בחיים בלי לתקן את החוקים. אין זה מפריע לבקש תיקון חוקים קיימים. יש הצעת תיקון לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים שבמידה מסוימת כוללת הוראות דומות.

אני יכול להביא כמה דוגמאות | לענין האריזה.

לא מכבר הוצאנו צו שמוחר לארוז אורז במשקל של 400 גרם או ק"ג ולא 128 גרם. לא התייחסנו לטיב האורז או אם הוא צריך להיות מנופה או לא. לכך יש חוקים אחרים, בחלקם שייכים למשרדים אחרים. סברנו שלהגנת הציבור ולמניעת מעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן רצוי שלא ימכרו קפה באריזה של 128 גרם, כי אז אין לעקרת-הבית אפשרות של השוואה. הוצאנו צו האוסר שיווק מספר מוצרים אלא באריזות של 100 או 200 גרם.

יש ענפים בהם הנוהג הכללי הוא לשווק את המוצרים

באריזה גדולה ונאה, כמו מוצרי קוסמטיקה או בונבוניירות. לא הלכנו נגד נוהגים המקובלים בעולם.

שקלנו במלוא הרצינות התיקרות מחירי תשומות בייצור

בקבוקים. נחקלנו בחופעה ששימוש בלתי-חוזר בסוג מסוים של בקבוקים גורם לבזבוז גם של קוסטיק-סודה, גם של דלק וגם של פחת. שקלנו הוצאת צו האוסר שיווק משקאות חריפים באריזות חד-פעמיות. זה שייך להגנת הציבור, לא למעשה הסותר את מידות המסחר ההוגן.

מ. דרובלס: במה מגן צו כזה על הציבור?

נ. לירם: לנושא של הפקעת מחירים יש מסגרת של חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.

ישבה ועדת שרים לייעול השיווק ושקלה בין היתר

את האפשרות של הוצאת צו האוסר מכירת מצרך מסוים באריזת יוקרה בלבד אלא אם הוצע למכירה גם באריזות עממיות. שקלנו זאת. לא הוצא צו כזה.

צו כללי או אישי - הוצאנו צווים ספציפיים לפעמים

תוך תיאום עם בעלי עסק ולפעמים מתוך כך שחשבנו שיש עקיפה של הוראות שלנו. חברה מסוימת נהגה להעלות מחירים של שירות ביטוח למוצרי חשמל בהיחר שלנו. בתקופה מסוימת לא מצא חן בעינינו שיעור ההעלאה. אז היא העבירה את הבעלות לחברה אחרת ובאותה הזדמנות שינתה את המחירים. הוצאנו צו אישי שקבע כי המחירים חלים על החברה החדשה.

היו"ר י. מודעי: לא מכוח חוק זה.

לחברות הגז הוצאנו צווים אישיים המרחיבים את

נ. לירם:

מידת הפיקוח על המחירים לא רק ב-4-5 נקודות אלא

על 20 נקודות. זה נעשה בדרך של צו אישי. המצב היה שונה מחברה לחברה ולכן לא יכולנו להוציא צו כללי.

סעיף זה מנקז מספר הוראות חוקיות הנמצאות בחוקים שונים כמו פקודת סימני סחורות, חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים. לא תמיד החוקים נותנים לנו מסגרת מספיק רחבה. ליתן חשבונות - זה קיים בחוק הפיקוח. על-פי בקשת הלקוח, חייבים לתת חשבוך. חשבוך יכול לכלול 4-5 פרטים, הוא יכול להיות יותר רחב, הוא יכול לכלול פרטים אחרים. בזמן שהוועדה דנה בסעיפי המשנה של סעיף 23 חשוב שהיא תזכור כי מרביתם נמצאים בהוראות של חוקים אחרים, ואין הם בגדר חידושים מרעישים.

היו"ר י. מודעי: בסעיף זה יש שתי שאלות עיקריות, שאחת מהן היא הנושא של מעורבות הוועדה בהתקנת החקנות. הצעה אחת אומרת להשאיר את הנוסח המוצע כמות שהוא; הצעה שניה אומרת שיש לשלב בסעיף את החובה לקבל את אישור הוועדה; הצעה שלישית מדברת על חובת התייעצות בוועדה.

נצביע קודם על השאלה אם משאירים את הסעיף כמות שהוא או מחייבים מעורבות של הוועדה.

ה צ ב ע ה

בעד המעורבות של הוועדה בסעיף 23 - 3
נגד - 3

היו"ר י. מודעי: בנושא זה תהינה שתי גירסאות: גירסה אחת - שהסעיף ישאר כמות שהוא; וגירסה שניה - שתהיה התייעצות בוועדה.

מ. דרובלס: הסיכום הוא על מעורבות הוועדה בלי לציין אם זוהי התייעצות בוועדה או אישור הוועדה.

היו"ר י. מודעי: למליאה אנו חייבים להגיש נוסח של הגירסה השניה. נצביע על המעורבות בדרך של התייעצות או אישור כאשר יובא לפנינו הנוסח.

היו"ר י. מודעי: ביקשנו להביא נוסח על חובת התייעצות בוועדה. אם יהיה ערעור על כך, נדון ונצביע.

בנושא המחירים יש שתי הצעות שונות במהותן. הצעה אחת של חבר-הכנסת שערף למצוא דרך לחייב בחוק סימוך מחירים. הצעה השניה היא כי במסגרת הסמכויות הניתנות לשר, לפי שיקול דעתו, ייכלל בנפרד המושג "מחיר". יש גם הצעה שלישית להשאיר את הנוסח המוצע.

נ. קצב: אני מבקשת להצביע קודם על הצעתי, כי אם היא לא תתקבל אצטרף להצעתו של חבר-הכנסת שערף.

היו"ר י. מודעי: אני מעמיד להצבעה את ההצעה של חברת-הכנסת קצב לאזכור בסעיף את המושג "מחיר" מול ההצעה של חבר-הכנסת שערף לכלול בחוק סעיף מיוחד בדבר חיוב סימוך מחירים.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חברת-הכנסת קצב לאזכור את המלה "מחיר" בסעיף 23 - 3
בעד הצעת חברת-הכנסת שערף לכלול סעיף מיוחד המחייב סימוך מחירים - 2

ההצעה של חברת-הכנסת קצב נתקבלה.

הוועדה אישרה את התיקון שהציעה חברת-הכנסת קצב
שיהיה אזכור ספציפי של חובת סימוך מחירים, לפי

היו"ר י. מודעי:

שיקול דעתו של השר.

סעיף 23 נשאר פתוח.

מ. דרובלס:

אני מודה לכם ונועל את הישיבה.

היו"ר י. מודעי:

(הישיבה ננעלה בשעה 13.00)